

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2016

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2016 (E 14/2015 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Rainer Lahti, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Jari Raitaniemi, Luonnonvarakeskus
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 29.5.2015 suosituksensa vuoden 2016 TAC:sta Itämeren kalakannoille. ICES:n suositukset muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2016 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Komissio antaa ehdotuksensa elokuun loppupuolella. Suomen ennakkovaikuttamista varten BALTFISH:ssa ja neuvostossa sekä komission suuntaan on tarpeen muodostaa kanta Suomelle keskeisten kalakantojen TAC:sta.

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

Kalakanta	EU TAC 2015	Suosittelun TAC 2016 vaihteluväli
Pohjanlahden silakka	158 470 tonnia	78 975—120 872 tonnia ^a
Pääalt. ja Suomenl. silakka	163 451 tonnia	150 000—250 000 tonnia
Riianlahden silakka	38 780 tonnia	20 163—30 512 tonnia
Kilohaili	213 581 tonnia	153 000—212 000 tonnia
Pääaltaan/Pohjanlahd. lohi	95 928 tonnia	89 320—116 000 lohta ^b
Suomenlahden lohi	13 106 tonnia	9 794—11 800 lohta ^c
Itämeren turska	51 429 tonnia	29 220 tonnia
Läntinen turska	15 900 tonnia	3 221—8 618 tonnia

- a. Pohjanlahden silakan TAC koostuu Selkämerelle suositetusta 72 334—114 231 tonnista ja Perämerelle suositetusta 6 641 tonnista.
- b. Suositukseen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista, raportoimattomista ja väärinraportoituista saaliista. Ei-toivottu saalis (10 %) (hylkeen vahingoittama tai alamittainen lohi) tulee ottaa huomioon vahvistettaessa TAC:ia poisheittokiellon mukaisesti. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta (7 %) ja väärinraportoitua (6 %) saalista, jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 89 320—116 000 lohta.
- c. Suositukseen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista ja raportoimattomista saaliista. Ei-toivottu saalis (10 %) (hylkeen vahingoittama tai alamittainen lohi) tulee ottaa huomioon vahvistettaessa TAC:ia poisheittokiellon mukaisesti. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta saalista (7 %), jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 9 794—11 800 lohta.

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävästi enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY -tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi. ICES:n suositusten (MSYBtrigger ja Fmsy pistearvo) perusteella Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakanta sekä läntinen silakkakanta ovat molempien muuttujien osalta tavoitetilassa. Selkämeren silakkakannan tilaa koskeva analyttinen arvio muuttui vuodesta 2014 siten, että kutukannan koko on tavoitetilassa, mutta sen kalastuskuolevuus on hieman MSY tasoa suurempi. Myös kilohailikannan ja Riianlahden silakkakannan kutukannan koot ovat tavoitetilassa, mutta niiden kalastuskuolevuus on MSY tasoa suurempi.

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

ICES on myös antanut vaihteluvälejä MSY mukaiselle kalastuskuolevuudelle. Nämä tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus). Jatkossa neuvosto vahvistaa kalastusmahdollisuudet näiden vaihteluvälien perusteella siten, että ne saavutetaan viimeistään vuonna 2020. Selkämeren silakkakantaa, Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakantaa sekä läntistä silakkakantaa hyödynnetään jo nyt ICES:n suosittelemien kalastuskuolevuuden vaihteluvälien mukaisesti.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lohikannat (Tornionjoki, Kalix, Pite, Åby, Byske, Ume/Vindel), jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Heikkoja lohikantoja ovat erityisesti Rickleån, Kågeälven ja Öreälven Pohjanlahdella ja monet kannat Itämeren pääaltaalla. Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet elpymisen merkkejä. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella.

ICES tuo neuvossaan myös esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. Näiden kantojen elvyttäminen edellyttää pitkäaikaisia toimia kuten kalastusrajoituksia jokisuissa ja jokialueilla, elinympäristöjen kunnostuksia ja vaellusesteiden poistamista. ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. ICES toteaa kuitenkin meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä villien meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.

ICES toteaa, että se ei voi antaa analyttistä arviota itäisen turskakannan tilasta. Tästä syystä ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen kiintiön pienentämisestä. Läntinen turskakanta ei ole MSY tavoitteen mukainen, kalastuskuolevuus on liian korkea ja kutukanta liian pieni.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2016 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutettaisiin EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen 1380/2013 tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

Tämä tulee toteuttaa siten, että kalastusmahdollisuuksien vahvistaminen perustuu ICES:n neuvon mukaisesti MSY kalastuskuolevuuden vaihteluväleihin. Vaihteluvälit tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamen-

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

tin ja neuvoston asetus). Monivuotinen suunnitelmaehdotus on parhaillaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission kolmikantaneuvotteluissa.

Suomenlahden lohen sekä Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:t

Valtioneuvoston tavoitteena on lohikantojen hyödyntäminen MSY:n mukaisesti sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä lohenkalastus. Siksi valtioneuvosto pyrkii löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa Suomenlahden lohen TAC:sta sekä Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:sta pyrkien noudattamaan ICES:n tieteellistä neuvoa, joka on Suomenlahden lohen osalta noin 9 794 - 11 800 lohta sekä pääaltaan ja Pohjanlahden osalta noin 89 320 - 116 000 lohta. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:n määrittämisessä otetaan huomioon ICES:n arviot ei-toivotusta saaliista, raportoimattomasta saaliista ja väärinraportoidusta saaliista.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se viipymättä ja kokonaan eliminoidaan.

Pohjanlahden silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Selkämeren silakka 0,11 - 0,18) ylärajan mukaisesti siten, että TAC olisi 120 872 tonnia (Selkämeri 114 231 tonnia + Perämeri 6 641 tonnia), joka olisi 24 %:in pienennys kuluva vuoden TAC:iin verrattuna.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,16 - 0,28) mukaisesti siten, että TAC olisi kuluva vuotta suurempi.

Muiden silakkakantojen TAC:t

Valtioneuvosto kannattaa Riianlahden silakkakannan ja läntisen silakkakannan TAC:ien vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälien (Riianlahti 0,24 - 0,38 ja läntinen 0,23 - 0,41) mukaisesti.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,19 - 0,27) suuntaisesti siten, että se voidaan saavuttaa vuonna 2017.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta toteaa, että Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) muodostavat perustan komission myöhemmin annettavalle ehdotukselle vuoden 2016 kalastuskiintiöistä. Valtioneuvoston lähtökohtana on Itämeren kala-

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

kantojen hyödyntäminen kestävän enimmäistuoton (MSY) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Itämeren kalastuskiintiöt perustuvat ICES:n neuvonantoon varovaisuusperiaate huomioiden.

Itämeren lohikannat ovat vahvistuneet vuodesta 2012 lähtien, jolloin jokeen nousseiden emokalojen määrät alkoivat kasvaa Pohjanlahden lohijoissa. Vuosina 2012—2014 kutulohien määrä on kasvanut useissa Pohjanlahden lohijoissa siten, että vaelluspoikasmäärien odotetaan kasvavan vuonna 2016 kestävän enimmäistuoton tasolle. Kantojen vahvistuminen on osittain seurausta kalastuksen vähenemisestä sekä lohenpoikasten parantuneesta eloonjäännistä ensimmäisenä merivuotena. Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden lohikannat ovat tällä hetkellä vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan lohikannat. Valiokunta toteaa, että Itämeren pääaltaaseen ja Pohjanlahteen laskevien jokien lohikantojen tilassa on suuria kantakohtaisia eroja ja osa etenkin pienistä lohikannoista on erittäin huonossa kunnossa.

ICES arvioi Itämeren lohikantojen tilaa toteutuneen vaelluspoikastuotannon ja arvioidun potentiaalisen vaelluspoikastuotannon suhteen perusteella. Lohikannan kestävä enimmäistuotto katsotaan saavutetuksi, kun vaelluspoikastuotanto on noin 75 prosenttia arvioidusta maksimimäärästä. Pohjanlahden kantojen yhteenlaskettu vaelluspoikastuotanto on tällä hetkellä noin 70 prosenttia maksimimäärästä. ICES:n mukaan Itämeren kaikkiaan 27 lohikannasta vaelluspoikastuotanto on tällä hetkellä vähintään 70 prosentin todennäköisyydellä kestävän enimmäistuoton (Fmsy) mahdollistavalla tasolla vain Kalixjoessa, Pitejoessa, Byskejoessa ja Mörrumjoessa. ICES:n mukaan sekakantakalastus on edelleen uhka heikoille lohikannoille.

Valtioneuvosto pyrkii kiintiöneuvotteluissa löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen suurimmasta sallitusta saaliista ICES:n tieteellisen neuvon mukaisesti, joka on pääaltaan ja Pohjanlahden osalta 89 320—116 000 lohta. Lisäksi valtioneuvosto aikoo nostaa kiintiöneuvotteluissa esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen ja lohen merialueen vapaa-ajankalastukseen liittyvät ongelmat. Valtioneuvosto edellyttää myös, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se viipymättä ja kokonaan eliminoidaan. Valiokunta katsoo ICES:n tietojen osoittavan, että vaikka valvontaa on eteläisellä Itämerellä lisätty, niin toimia väärinraportoinnin ja salakalastuksen lopettamiseksi on edelleen tehostettava.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen suurimman sallitun saaliin määrittämisessä otetaan huomioon ICES:n arviot ei-toivotusta saaliista, raportoimattomasta saaliista ja väärinraportoidusta saaliista. Valiokunta katsoo olevan varsin todennäköistä, että ei-toivotun, raportoimattoman ja väärin raportoitudun lohisaaliin määrä pysyy suunnilleen nykyisellä tasolla, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti tämä tulee ottaa huomioon lohikiintiöitä määriteltäessä. Valiokunta viittaa myös ICES:n neuvonantoon, jonka mukaan merellä tapahtuvaa lohenkalastusta ei tule lisätä nykyisestä. Lohikiintiöllä tulee turvata lohen riittävä nousu pohjosiin jokiin.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että ensi vuoden Itämeren lohikiintiöitä koskevissa EU:n neuvotteluissa jatketaan edelleen aktiivisesti keskusteluja siitä, miten voidaan vähentää sekakantaka-

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

lastuksen vahingollisia vaikutuksia heikkoihin ja elvytettäviin lohikantoihin esimerkiksi lyhentämällä merkittävästi ajosiimakalastuskautta eteläisellä Itämerellä.

Lohikantojen elvyttäminen edellyttää tehokkaan kalastuksensäätelyn ohella kalateiden rakentamista ja virtavesien vesistökunnostuksia sekä veden hyvästä laadusta huolehtimista. Valtioneuvoston vuonna 2012 hyväksymän kansallisen kalatiestrategian mukaan vaelluskalojen kestävä käytön ja hoidon varmistaminen sekä kalojen kulun turvaaminen edellyttää monilta osin nykyistä tehokkaampia kalastuksensäätelytoimenpiteitä sekä kalateiden rakentamista ja vesistökunnostuksia. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että jatkossa pyritään osin muuttamaan istutusvelvoitteita suunnitelmallisesti kalatievelvoitteiksi. Tutkimustulokset osoittavat, että lohikannan palauttamiseen on hyvät mahdollisuudet ainoastaan, jos syönnös- ja kutuvaelluksen kalastusta vähennetään nykyisestä tasosta kauttaaltaan ja samalla kalojen vaellus joessa ylä- ja alavirtaan pystytään aikaansaamaan kohtuullisin tappioin. Valiokunta toteaa, että Itämeren heikossa tilassa oleville lohikannoille tarvitaan jatkossa tarkemmat jokikohtaiset elvytysuunnitelmat.

Valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymässä kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa pyritään asettamaan tavoitteet Tornion- ja Simojoen kutukannoille ja poikastuotannolle. Valiokunta huomauttaa, että Itämeren lohen luontaisen poikastuotannon kasvattaminen erityisesti sekakantakalastuksen säätelyllä sekä muilla kantojen hoitotoimilla nykyistä suuremmaksi edistää pitkällä tähtäimellä kantojen elpymistä koko Itämeren mittakaavassa ja on myös säädellyn ammattimaisen rannikkokalastuksen säilyttämistavoitteen mukaista.

ICES:n tieteellinen neuvo Suomenlahden saaliskiintiön osalta on 9 794—11 800 lohta. Valiokunta pitää tätä lähtökohtaa asianmukaisena. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomenlahden lohikiintiöllä mahdollistetaan istutettujen kalojen rannikkopyynti, mutta turvataan jatkossa riittävä lohen nousu Kymijokeen. Tulevaisuudessa Suomenlahdella tulee päästä siihen, että lohen ammattikalastus kohdistuu ainoastaan evälekattuihin istutuslohiin ja luonnonkalat vapautetaan asianmukaisella tavalla rysistä. Valiokunta korostaa, että kestävästi kalastettua lohta on helpompi markkinoida kuluttajille ja siten istutetun lohen myynti vähittäiskaupassa todennäköisesti helpottuu.

Valiokunta korostaa sitä, että virkistys- ja kotitarvekalastuksen lohisaaliiden raportointia pitää kyetä parantamaan koko Itämeren alueella. Erityisesti tarvitaan kattavampia tietoja eteläisen Itämeren lohenuistelun saaliista sekä tämän kalastuksen mahdollisista vaikutuksista lohikantoihin. Myös Suomessa tulee kehittää nykyistä kattavampi kustannustehokas virkistys- ja kotitarvekalastuksen saalisraportointijärjestelmä sekä meri- että jokialueille.

Valiokunta toteaa, että turska on Itämeren tärkeimpiä kalalajeja niin ekosysteemitasolla kuin kaupallisestikin. Turskakantojen heikkoon tilaan vaikuttavat todennäköisesti kalastuksen lisäksi monet ympäristökijät, kuten esimerkiksi rehevöityminen ja muutokset ravintoverkoissa. Ravinnon puute on esimerkiksi voinut johtaa turskan hidastuneeseen kasvuun.

ICES suosittelee vuodelle 2016 merkittävää 66 prosentin leikkausta läntisen turskakannan kiintiöön. Itäisen turskakannan osalta ICES ei ole antanut analyttistä arviota kannan tilasta, mutta suosittelee varovaisuusperiaatteeseen perustuen kiintiön huomattavaa pienentämistä (-43 prosenttia). Valiokunta pitää välttämättömänä, että syyt turskakantojen heikentyneeseen tilaan selvitetään tarkemmin ja jatkossa harkitaan kalastussäännösten merkittäviä muutoksia sekä tarkastel-

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

laan turskan monivuotisen hoitosuunnitelman toimivuutta. Valiokunta toteaa, että Itämeren tilan parantaminen esimerkiksi rehevöitymistä vähentämällä ja vierasainepitoisuuksia pienentämällä kohentaa pitkällä aikavälillä myös kalakantojen tilaa.

Valiokunta toteaa, että Selkämeren silakan tieteellinen neuvo on muuttunut huomattavasti edellisestä vuodesta. ICES:n suositus Selkämeren silakan kalastuskiintiöksi vuodelle 2016 on 96 613 tonnia, mikä on 47 prosenttia pienempi kuin vuoden 2015 suositus. Valtioneuvosto kannattaa suurimman sallitun saaliin vahvistamista ICES:n neuvon ja monivuotisen suunnitelman mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Selkämeren silakka 0,11—0,18) ylärajan mukaisesti siten, että suurin sallittu saalis olisi 120 872 tonnia, joka merkitsisi 24 prosentin vähennystä kuluvan vuoden kiintiöön verrattuna. Valiokunta pitää esitettyä lähestymistapaa asianmukaisena.

Valiokunta painottaa lopuksi sitä, että kalakanta-arvioiden laadun jatkuvaan parantamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16.6.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Mirja Vehkaperä kesk
varajäsen Tarja Filatov sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

Valiokunnan lausunto YmVL 1/2015 vp

valiokuntaneuvos Jaakko Autio